

Policy för forskningsdata

1 Indelning

1.1 Syfte

Att empiriskt studera arbetsmarknadens funktionssätt och olika samhälleliga insatser inom arbetsmarknads-, utbildnings- och socialförsäkringsområdet utgör kärnan i IFAU:s verksamhet. All sådan forskning kräver relevanta dataunderlag. För att få tillgång till sådana uppgifter är det avgörande att de som förser IFAU med uppgifter, både andra myndigheter och enskilda, likväl som övriga samhällsaktörer, har förtroende för att vi hanterar dem korrekt. Vi redovisar därför de rutiner som ska garantera en god hantering i enlighet med gällande lagar. Samtidigt måste våra regler vara kända internt på myndigheten. Syftet är således att policyn, internt och externt, ska beskriva hur data ska hanteras vid IFAU.

1.2 Terminologi

Olika typer av uppgifter kan i varierande omfattning leda till skada eller men om de hanteras felaktigt. Lagstiftningen innehåller därför ett flertal begrepp. Utöver dessa introducerar vi nedan ytterligare några användbara begrepp. Samtliga termer som används i dokumentet beskrivs nedan.

Våra dataunderlag kan delas in i *Individdata* och *Makrodata*. Uppgifter om enskilda individer utgör *Individdata*. Dessa består i allmänhet av en datafil med en eller flera datapunkter per individ. Uppgifter som är ett aggregat av *individdata* utgör i normalfallet *Makrodata*. Detta kan exempelvis vara aggregeringar av individer per kommun eller kön. Med individer avses fysiska personer, familjer, arbetsställen, företag eller organisationer.

Individdata utgörs ibland av upplysningar om individer som är *identifierade*. Det innebär att de innehåller en identifierande uppgift, såsom personnummer, namn, organisationsnummer, initialer, eller något liknande. I allmänhet är dock *individdata* vid IFAU inte identifierande. Det normala är istället att den identifierande uppgiften (t.ex. personnumret) har ersatts av ett informationslöst löpnummer och att översättningen mellan dessa, d.v.s. mellan personnummer och löpnummer, inte är tillgänglig. Uppgifterna brukar då kallas *pseudonymiserade*.¹

---

¹ Beroende på sammanhang kan pseudonymiseringar göras externt eller internt. I det senare fallet hanteras nyckeln i en annan del av organisationen än själva uppgifterna.

Datum
2019-08-28

Med *personuppgift* menas en upplysning (information) som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person. Det innebär att personen antingen är identifierad eller identifierbar. Pseudonymiserad information om fysiska personer utgör då förstås också personuppgift, eftersom kompletterande uppgifter (typiskt sett en nyckel) i princip gör det möjligt att koppla informationen till personen (som alltså är identifierbar).

I artikel 9.1 i Dataskyddsförordningen 2016/679 (GDPR) används begreppet *särskilda kategorier av personuppgifter* för att beteckna personuppgifter som omfattas av särskilt strikt reglering. Vi använder här istället begreppet *känsliga personuppgifter*.²

Nedan förekommer även begreppen Grunddata och Analysdata. *Grunddata* kallas det dataunderlag som först behandlas i projektet, d v s projektets inkomna data. Grunddata utgörs ofta av datamaterial som forskaren erhållit från någon annan myndighet, t ex Statistiska Centralbyrån eller Arbetsförmedlingen, eller som tillgängliggjorts av IFAU genom uttag från en forskningsdatabas. I forskningsprocessen görs därefter ibland begräsningar och bearbetningar i dataunderlaget innan materialet slutligen analyseras. *Analysdata* kallas det dataunderlag utifrån vilket slutsatserna i den resulterande vetenskapliga redogörelsen (IFAU-rapport) har dragits, typiskt det dataunderlag som använts för publicerade tabeller, figurer och ekonometriska skattningar. Detta innebär exempelvis att analysdata ska innehålla alla de uppgifter som behövs för att reproducera publicerade känslighetsanalyser. Vidare skall dataunderlaget göra det möjligt att testa publicerade utsagor av typen ”en alternativ specifikation, inkluderande variabeln x, gav liknande resultat”. Analysdata behöver dock inte innehålla några uppgifter utöver de som kommit till uttryck i IFAU-rapporten.

Forskningen vid IFAU bedrivs i väl avgränsade forskningsprojekt, *IFAU-projekt*³, normalt sett med en till fyra deltagare som arbetar med en specifik forskningsfråga. Ett vanligt IFAU-projekt avrapporteras nästan alltid i en sammanhållen vetenskaplig rapport, en *IFAU-rapport*⁴. Ibland organiseras dock forskningen också i mer omfattande projekt, med fler deltagare och en bredare forskningsfråga. De benämns *paraplyprojekt*⁵ och inkluderar flera

---

² *Särskilda kategorier av personuppgifter* innefattar personuppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening, genetiska uppgifter, biometriska uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person, uppgifter om hälsa eller uppgifter om en fysisk persons sexualliv eller sexuella läggning. Vi använder istället beteckningen *känsliga personuppgifter*. Eftersom kraven på etikprövning även omfattar behandling av vissa personuppgifter avseende brott, inkluderas även dessa i begreppet.

³ Forskningsprojekt med diarienummer och diarieförd projektbeskrivning. Alla forskningsprojekt har först godkänts av Generaldirektören.

⁴ Med IFAU-rapport avses såväl working-papers, avhandlingar (i tillämpliga delar) och svenskspråkiga IFAU-rapporter. Många IFAU-projekt avrapporteras i ett engelskspråkigt Working paper och en svenskspråkig IFAU-rapport.

⁵ I IFAU:s diarium särskiljs paraplyprojekt från övriga forskningsprojekt.

Datum

2019-08-28

vanliga IFAU-projekt. Paraplyprojekten utgår ofta från ett externt forskningsanslag.

1.3 Disposition

I avsnitt 2 definierar vi vad som omfattas av policyn. I avsnitt 3.1–3.2 beskriver vi hur forskningsdata ska hanteras, där avsnitt 3.1 handlar om själva forskningsdatabaserna och forskningsprojektens tillgång till data från dem, medan avsnitt 3.2 beskriver hur data hanteras i övriga forskningsprojekt. Avsnitt 3.3 respektive 3.4 avhandlar särskilda omständigheter gällande personuppgifter samt vad man som anställd ska tänka på när man själv samlar in data. Några allmänna regler för datahantering ges i avsnitt 3.5. I Avsnitt 4 och 5 beskriver vi vad som gäller för arkivering respektive gallring av forskningsdata. I avsnitt 6 avhandlas utlämnanden av data från IFAU.

2 Omfattning

Policyn gäller för alla dataunderlag⁶ (data) som behandlas⁷ av IFAU vid forskning och utvärdering.⁸ Den omfattar även IFAU:s forskningsdatabaser.

3 Hantering av data vid IFAU

3.1 Forskningsdatabaser^{9,10}

Anställd som har till arbetsuppgift att administrera en forskningsdatabas (databasadministratör) får endast behandla data i enlighet med IFAU:s intressen. Arbetet innefattar att skapa lämpliga databasstrukturer, kontrollera

---

⁶ Detta inkluderar datafiler och databaser samt uppgifter systematiserade på annat sätt, såsom blanketter eller papperslistor.

⁷ Varje åtgärd såsom insamling registrering, lagring, bearbetning och utlämnande av uppgifter.

⁸ I förordning för IFAU, SFS 2007:911 (ändrad genom förordningarna SFS 2009:648 och SFS 2012:16), samt Lag om behandling av personuppgifter vid Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, SFS 2012:741 (ändrad genom Lag 2018:261): § 1 och § 5, förekommer under rubrikerna Uppgifter respektive Ändamål formuleringarna ”genom forskning” samt de parallella begreppen ”studier”, ”uppföljningar” och ”utvärderingar”. I dokumentet används istället begreppen IFAU-projekt, forskningsprojekt och paraplyprojekt. Vidare används ibland beteckningen forskare för alla anställda som arbetar i forskningsprojekten.

⁹ Vid IFAU får det enligt Lag om behandling av personuppgifter vid Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, SFS 2012:741 § 8 finnas samlingar av personuppgifter som inte är knutna till avgränsad studie, uppföljning eller utvärdering. Uppgiftssamlingar som lämnats ut till IFAU med sådant syfte, och som IFAU behandlar med samma syfte, betecknas här forskningsdatabaser. Av Lag 2012:741 framgår att databaserna ska pseudonymiseras av någon annan myndighet, samt att IFAU inte ska ha tillgång till nyckeln. Statistiska Centralbyrån förvaltar nycklarna till IFAU:s forskningsdatabaser, I förarbetena till lagen beskrivs detta även som *avidentifiering*.

¹⁰ Inkluderar IFAU-databasen (IFAU-I), Socialförsäkringsdatabasen (IFAU-S) och Utbildningsdatabasen (IFAU-U). Även Lindadatabasen hanteras enligt dessa rutiner. Skilda utlämnanden innebär vissa olikheter gällande ändamål och tillgänglighet.

Datum

2019-08-28

kvalitet, göra uttag i enlighet med denna policy, samt att undersöka förutsättningarna för nya, planerade IFAU-projekt.

Forskningsdatabaser ska vara placerade på datorenhet i ett lämpligt, låst utrymme. Tillträde till utrymmet ska begränsas till ett fåtal behöriga. Vidare ska endast databasadministratörer ha rättigheter för elektronisk åtkomst till data i dem. För att undvika att obehöriga ska kunna komma åt innehållet ska forskningsdatabaserna också vara separerade från nätverk som är tillgängligt utanför IFAU:s lokaler.

Av sekretessöverenskommelsen mellan Statistiska Centralbyrån (SCB) och IFAU framgår att materialen endast får utnyttjas av forskare knutna till IFAU.¹¹ Dessa kan ges tillgång till dataunderlag genom att databasadministratören gör ett uttag av uppgifter från databasen. Data tillgängliggörs då för ett enskilt IFAU-projekt. Forskaren ska därvidlag endast inhämta uppgifter som är nödvändiga^{12,13} för det egna projektet och ges därför aldrig tillgång till databasen i dess helhet. Tillgängliggörandet kan avse individdata eller makrodata.

Information om uttagen sparas på ett strukturerat sätt för att möjliggöra intern uppföljning av att gallring sker så som beskrivs i avsnitt 5.

Uppgifter i en forskningsdatabas kan för ett IFAU-projekt eller paraplyprojekt kombineras med uppgifter från extern part (typiskt sett en myndighet).¹⁴ Vidare kan också uppgifter i *olika* forskningsdatabaser vid IFAU kombineras för samma ändamål. Som vanligt ska då förstås projektdata vara pseudonymiserade. Vidare ska IFAU inte vid någon tidpunkt ha tillgång till projektets nyckel (kopplat till den identifierande uppgiften, d.v.s. i praktiken översättningen mellan särskilda projektlöpnymret och personnummer). Eftersom databaserna hålls samman av olika nycklar som förvaras vid Statistiska Centralbyrån (SCB), förutsätter detta att SCB också kan hjälpa IFAU med att skapa projektdata. Detta kan antingen göras genom att uppgifter från IFAU:s forskningsdatabaser temporärt förs över till SCB (som skapar

---

¹¹ Anställd personal, forskare som får forskningsbidrag från IFAU, forskare eller andra som i ett IFAU-projekt samarbetar med anställd personal, samt affilierade forskare. En förteckning över affilierade forskare finns på IFAU:s webbplats.

¹² Uppgiftsminimering är en grundprincip i GDPR. Detta ges även av Lag SFS 2012:741 § 12: tillgången till personuppgifter ska begränsas till vad var och en behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter.

¹³ Beträffande databasen Linda kan detta avse nödvändiga tabeller eller variabler. Om data hämtas från övriga databaser avses nödvändiga variabler. Om uttagspopulationen kan begränsas utan att projektet påverkas negativt, med beaktande av möjliga behov av kompletterande uppgifter, ska detta alltid göras. Datamaterialets omfattning i detta avseende avgörs av databasadministratören.

¹⁴ Om projektet ska behandla t.ex. personuppgifter förutsätter det ett utlämnande till IFAU såsom personuppgiftsansvarig för forskningsprojektet.

Datum

2019-08-28

projektdata), eller genom att IFAU får låna en nyckel-till-nyckel-översättning¹⁵ från SCB (och själv skapar projektdata).

Forskare som önskar uttag av uppgifter som särskilt möjliggör bakvägsidentifiering¹⁶ ska först skriftligen motivera behovet.

Före uttag av känsliga personuppgifter för ett nytt forskningsprojekt ska godkännande från etikprövningsnämnd föreligga. Forskaren måste således hänvisa till ett sådant godkännande. Den IFAU-forskare som enligt etikgodkännandet är huvudansvarig för forskningsprojektet måste då också vidimera att det nya projektet omfattas godkännandet. Likaledes krävs det att även databasadministratören gör samma bedömning.¹⁷

Den som fått tillgång till data för ett IFAU-projekt får inte använda dessa för något annat ändamål. Undantag kan dock göras för att använda data i ett annat IFAU-projekt.¹⁸ För det krävs först ett godkännande från en databasadministratör. Denne ska före godkännandet kontrollera att de vanliga rutinerna (policyn) för tillgängliggörande av data följs. Det innebär exempelvis att projektdeltagaren signerar ”Villkor för utnyttjande av data från IFAU samt försäkran beträffande tystnadsplikt” även avseende det nya projektet.

Tillgängliggörande av dataunderlag från en forskningsdatabas åt person som inte är anställd vid IFAU, och där detta är att betrakta som utlämnande, ska prövas särskilt, se vidare avsnitt 6.

För att kunna få tillgång till data krävs att forskaren¹⁹ undertecknar ”Villkor för nyttjande av data från IFAU samt försäkran beträffande tystnadsplikt”, se

---

¹⁵ Detta innebär alltså att IFAU lånar översättningen mellan den nya projektlöpningsserien och forskningsdatabasens löpnummer, så att uppgifter kan föras över från databasen till projektet. En sådan nyckel ska gallras vid IFAU så snart kvalitet och omfång på forskningsprojektets data har säkerställts. Detta ska alltid ske inom tre månader.

¹⁶ Följande variabler anser IFAU särskilt kan bidra till (bakvägs)identifiering av individer: födelseland, fastighets- eller lägenhetslöpnummer, näringsgrenskoder med finare indelning än 2-siffernivå, yrke med finare indelning än 2-siffernivå, födelsemånad eller födelsedag, SAMS-koder för individer och arbetsställen med finare än 4-siffernivå. Det är olagligt att söka ta reda på individers identitet, se också avsnitt 3.5.

¹⁷ Detta innebär alltså att varje IFAU-projekt inte nödvändigtvis behöver stödjas av ett separat etikgodkännande. Flera projekt med likartade frågeställningar kan istället hänvisa till samma godkännande. Ett nytt projekt kan således också hänvisa till ett tidigare beslut av etikprövningsnämnden, om alla förutsättningar därmed är uppfyllda. Framförallt innebär det att forskningsändamålen överensstämmer och att alla personuppgifter som behandlas, särskilt känsliga sådana, också stöds av den ansökan man hänvisar till. Vid tveksamhet samråder forskarna med dataskyddsbudet.

¹⁸ Möjligheten till undantag ska tillämpas restriktivt och enbart då det är uppenbart att projekten kommer att vara i behov av i det närmaste identiska data. Vidare krävs att det är samma forskare som ska behandla data i projekten. Projekt som på detta sätt delar data ska i ovan beskriven förteckning över uttag kopplas till varandra med en korsreferens.

¹⁹ Detta innebär att alla anställda projektdeltagare som har tillgång till dataunderlaget ska underteckna ”Villkor för nyttjande av data från IFAU samt försäkran beträffande tystnadsplikt”. Det är således inte tillåtet för en projektdeltagare att tillgängliggöra data för annan

Datum

2019-08-28

bilaga 2. För att få tillgång till data måste också en projektdeltagare lämna in ”Anmälan om behandling av personuppgifter” i bilaga 1 (om materialet kan inkludera personuppgift).

Vid uttag av individdata från en forskningsdatabas förses det uttagna dataunderlaget med en för projektet unik nyckelvariabel. Mottagaren ges inte tillgång till nyckeln, vilket gör att det kan beskrivas som en intern pseudonymisering. För att vid behov möjliggöra utvidgningar av dataunderlaget bevaras nyckeln av databasadministratören så länge projektet pågår.^{20,21}

Tillgängliggörandet av dataunderlag från forskningsdatabas åt person som inte är anställd ska ske genom att denne ges tillgång till uppgifterna genom s.k. remote access till en beräkningsserver vid IFAU, såvida inte synnerliga skäl talar för att utlämnandet ska ges en annan form. Dataunderlaget har då också försetts med ny, unik nyckel enligt föregående stycke. Dock görs det i detta fall en bedömning gällande bevarande av nyckeln. För att få tillgång till uppgifter genom remote access krävs att personen undertecknar ”Ansvarsförbindelse vid fjärranslutning”, se bilaga 3. Om det behövs för sekretesskyddet ska istället ett särskilt sekretessförbehåll tecknas.²²

Vid utlämnande av dataunderlag till forskare som är knuten till IFAU, för forskning inom ett IFAU-projekt, debiteras inte forskaren för myndighetens eventuella kostnader. Orsaken är att arbetet ju ska kunna publiceras vid IFAU, varför det är en del av IFAU:s verksamhet.²³

3.2 Projektspecifika dataunderlag

Data som lämnats ut till IFAU för ett specifikt forskningsprojekt, eller samlats in av IFAU för ett sådant forskningsprojekt utgör ett projektspecifikt data-

---

anställd projektdeltagare, såvida man inte förvässat sig om att denne undertecknat försäkran. För ej anställda tillämpas särskilda rutiner enligt Avsnitt 6.

²⁰ Orsaken till att alla dataunderlag förses med en unik nyckel är att det inte ska vara möjligt för en enskild anställd att kombinera dataunderlag som tillgängliggjorts för olika forskningsprojekt. Av detta skäl är det då förstås inte heller tillåtet att lägga samman individdataunderlag genom s k sannolikhetsmatchning. I allmänhet kan det dock finnas möjlighet att kombinera individdata med makrodata. I tveksamma fall ska man diskutera detta, och andra särfall, med dataskyddsombudet och databasadministratören.

²¹ Projektets unika nyckelvariabel kopplar alltså till databasens nyckelvariabel (löpnummer) och inte direkt till personnumren. Eftersom IFAU inte har tillgång till nyckeln till databaserna, så har IFAU förstås heller inte möjlighet att själv knyta projektens uppgifter till de registrerade identiteter (personnummer).

²² Utifrån skrivningar i policyn följer att utlämnande av dataunderlag görs genom att ett uttag extraheras från en forskningsdatabas, placeras på en annan datateknisk enhet (ej databasservern), förses med en särskild nyckel, samt att varje utlämnande prövas särskilt. Utlämnanden sker alltså inte genom direktåtkomst.

²³ IFAU:s kostnader för dataunderlag kan exempelvis bestå av kostnader för inköp av data, kostnader för att ställa samman dataunderlag samt kostnad för serverkapacitet vid uppkoppling via s.k. remote access. Tillgängliggörandet sker kostnadsfritt endast så länge forskningen är del av IFAU:s verksamhet.

Datum
2019-08-28

underlag. I praktiken omfattar detta alla dataunderlag som inte utgör databaser eller uttag ur databaser enligt avsnitt 3.1.²⁴

Identitetsangivna uppgifter som samlats in för att behandlas inom ett forskningsprojekt får inte sambearbetas med identitetsangivna uppgifter som samlats in för att behandlas inom ett annat projekt. Inte heller får uppgifter som samlats in för att behandlas inom ett projekt och som då varit identitetsangivna användas i något annat projekt, såvida inte detta uttryckligen sanktionerats av dataskyddsombudet.

Tillgängliggörande av dataunderlag från någon extern person eller organisation till en IFAU-anställd utgör regelmässigt ett utlämnande till IFAU.²⁵ Mottagare, samtliga projektdeltagare och projektassistenter som behandlar data, ska därför underteckna ”Villkor för nyttjande av data från IFAU samt försäkran beträffande tystnadsplikt”, där vissa av IFAU:s villkor för tillgängliggörande klagörs. Den anställde ska göra detta på eget initiativ. Den projektansvarige/mottagaren ska vidare anmäla behandling av personuppgifter till dataskyddsombudet (blanketten ”Anmälan om behandling av personuppgifter”). Samma rutiner tillämpas för uppgifter som samlas in av IFAU.

Tillgängliggörande av dataunderlag utanför IFAU ska ske via s.k. remote access, om inte särskilda skäl talar för att det ska ges en annan form.

Inköpta eller insamlade data som levereras till forskningsprojekt på CD-skiva, USB eller liknande ska lämnas in för förvaring i IFAU:s arkiv. Istället ges projektet tillgång till dataunderlaget på server eller dator.

Den projektansvarige kan få överlämna hanteringen av det projektspecifika dataunderlaget²⁶ till IFAU:s databasadministratör, men ansvarar annars själv för projektadministrationen enligt nedan. I samtliga fall gäller att endast i projektbeskrivning sedan tidigare angiven projektdeltagare får ges tillgång till data från det projektspecifika dataunderlaget.^{27,28}

Om projektansvarig själv ansvarar för projektadministration, enligt ovan, ska denne se till att projektdeltagare som ges tillgång till dataunderlag lämnar ”Villkor för nyttjande av data från IFAU samt försäkran beträffande tystnadsplikt” och annan eventuell formalia till den projektansvarige för

---

²⁴ Detta inkluderar såväl vanliga forskningsprojekt som paraplyprojekt. Ett vanligt forskningsprojekt kan förstås även ingå i ett paraplyprojekt.

²⁵ Om mottagaren också är anställd vid en annan forskande organisation (exempelvis ett universitet) kan dock utlämnandet naturligtvis istället avse den organisationen. Avgörande är då vilken organisation forskningen som behandlar uppgifterna bedrivs vid.

²⁶ Detta kan i huvudsak bli aktuellt för paraplyprojekt.

²⁷ Tillgängliggörande utöver detta, vilka betraktas som utlämnande, följer av skrivningar i avsnitt 6.

²⁸ Om det är ett paraplyprojekt får projektledaren ge sedan tidigare angivna projektdeltagare i de forskningsprojekt som ingår i paraplyprojektet (underprojekten) tillgång till de data som behövs i dessa projekt.

Datum

2019-08-28

paraplyprojektet (om projektet ingår i ett paraplyprojekt) eller till dataskyddsbudet (om projektet inte är underordnat ett paraplyprojekt). För paraplyprojekt förtecknar i detta fall alltså den projektansvarige tillgängliggöranden/uttag från projektets dataunderlag och svarar för att data gallras i enlighet med Avsnitt 5. Den projektansvarige ska också se till att dataskyddsbudets förteckning över pågående behandlingar ger korrekt information om projektet (exempelvis ger uppgift om alla projektdeltagare som behandlar personuppgifter).

Om den projektansvarige istället har lämnat över administrationen till en databasadministratör så ska denne i samband med tillgängliggörande av dataunderlag se till att projektdeltagaren undertecknar villkorsblanketten, samt tillsammans med dataskyddsbudet se till att dessa hålls ordnade. Gällande paraplyprojekt gäller då också att alla nya underprojekt (som behandlar personuppgifter) utgör en egen avskild personuppgiftsbehandling, som därför ska förtecknas av dataskyddsbudet (förteckningen över pågående behandlingar).

3.3 Insamling av data

Projektledaren ska diskutera insamling av data med dataskyddsbudet.

När IFAU, såsom personuppgiftsansvarig, ger en fysisk eller juridisk person i uppdrag att behandla personuppgifter för myndighetens räkning är denne att betrakta som personuppgiftsbiträde. När IFAU anlitar ett biträde gällande enkätundersökningar, telefonintervjuer och särskilda personuppgiftsbehandlingar ska ett skriftligt avtal mellan parterna upprättas. I avtalet ska framgå att biträdet får behandla personuppgifter i enlighet med instruktioner från IFAU och att biträdet måste vidta nödvändiga säkerhetsåtgärder för att skydda personuppgifterna.

Anställd som själv samlar in data ska i förekommande fall samråda med organisation som företräder uppgiftslämnaren. Exempelvis ska man alltid samråda med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) när man samlar in data från kommuner.

När IFAU samlar in uppgifter direkt från enskilda individer, exempelvis vid telefon- eller enkätundersökning, ska det finnas ett *uttryckligt*²⁹ samtycke till personuppgiftsbehandlingen. För att samtycket ska vara giltigt ska man först upplysa respondenten om dennes rättigheter enligt personuppgiftslagen, samt vad det innebär att uppgifterna skyddas av sekretess vid IFAU. Vid enkätundersökningar ska praxis vid IFAU vara att samtycket inhämtas genom att respondenterna gör markering i en s.k. kryssruta. Anställd som i en

---

²⁹ Uttryckligt samtycke innebär att samtycket måste komma till uttryck på ett särskilt tydligt sätt. Enligt Datainspektionen är konkludent handlande (t ex att besvara en enkät) i normalfallet inte att betraktas som uttryckligt samtycke.

Datum
2019-08-28

undersökning vill avvika från praxis måste först inhämta dataskyddsbudets godkännande.

Om man ska samla in *känsliga personuppgifter* ska man först inhämta godkännande från etikprövningsnämnden.

3.4 Personuppgifter

Behandling av personuppgifter vid IFAU regleras i Lag om behandling av personuppgifter vid Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, SFS 2012:741, samt i Förordning om behandling av personuppgifter vid Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, SFS 2012:742.³⁰

IFAU ska ha ett dataskyddsbud. Denne ska förteckna alla pågående behandlingar av personuppgifter inom myndigheten och vara ett stöd för myndigheten och de anställda i fråga om behandling av personuppgifter och andra dataunderlag.

Den som behandlar personuppgifter vid IFAU ska på eget initiativ anmäla behandlingen till dataskyddsbudet. Det innebär att en av projektdeltagarna ska lämna in ”Anmälan om behandling av personuppgifter”, se bilaga 1. Det behövs alltså en anmälan per IFAU-projekt³¹.

Det är inte tillåtet att vid IFAU behandla personuppgifter som avslöjar religiös eller filosofisk övertygelse, politiska åsikter eller ras. Det är inte heller tillåtet att behandla personuppgifter som rör sexualliv.

Forskning som innefattar känsliga personuppgifter är bara tillåten om den först godkänts av en etikprövningsnämnd. Detta gäller oberoende av varifrån forskningsprojektet fått dataunderlaget: genom utlämnande till IFAU, genom uttag från en forskningsdatabas vid IFAU, eller genom egen insamling direkt från berörda personer.

3.5 Ansvar

Den som behandlar personuppgifter eller andra dataunderlag är ansvarig för att behandlingen i det egna forskningsprojektet sker i enlighet med IFAU:s instruktioner och gällande lagar. Man ska exempelvis på eget initiativ inhämta godkännande från etikprövningsnämnd när man avser att behandla känsliga personuppgifter eller när behandlingen reser etiska frågor.

---

³⁰ Gäller automatiserad behandling av personuppgifter inom forskning/utredning vid IFAU.

³¹ Detta inkluderar således alla forskningsprojekt vid IFAU som behandlar personuppgifter. Om forskningen organiseras i paraplyprojekt och tillhörande underprojekt ska normalt sett en särskild anmälan om personuppgiftsbehandling göras, dels för paraplyprojektet och dels för respektive underprojekt. Dataskyddsbudet kan dock självständigt besluta att endast paraplyprojektet ska förtecknas på lista över pågående personuppgiftsbehandlingar. I detta fall ska dock ändå dataskyddsbudet förteckna vilka delprojekt som ingår i paraplyprojektet.

Datum
2019-08-28

Det är i lag förbjudet att vidta åtgärder för att söka ta reda på enskilda individers identitet, exempelvis genom bakvägsidentifiering.³²

Dataunderlag ska hanteras på ett sådant sätt att det inte riskerar att komma någon obehörig till del.³³ Dataunderlag som behandlas av IFAU i forskningsprojekt får därför inte fysiskt lämna IFAU:s lokaler, såvida inte Generaldirektören uttryckligen sanktionerat detta.

Anställda vid IFAU får endast behandla personuppgifter och andra dataunderlag som man behöver i sitt arbete. Detta innebär exempelvis att man inte får titta på personuppgifter som behandlas i forskningsprojekt man inte själv deltar i .

Vid inköp av data från privat sektor ska man informera om att IFAU, som statlig myndighet, omfattas av offentlighetsprincipen, vilket kan medföra att data kan komma att lämnas ut.

Publicering av statistiska resultat ska ske på ett sådant sätt att individers identitet inte röjs, såvida de inte lämnat sitt samtycke till sådan publicering.

IFAU:s publikationer innehåller sällan egen statistik som kan förväxlas med den som publiceras av de statistikproducerande myndigheterna. Egenproducerad statistik kan dock exempelvis vara befogad för att beskriva urval eller liknande, eller för att sätta in rapportens resultat i ett sammanhang när det saknas annan, allmänt tillgänglig statistik. Egenproducerad statistik kan emellertid skilja sig från den som andra myndigheter publicerar. Det bör därför framgå att det kan finnas avvikelser. I allmänhet är detta dock tydligt från sammanhanget. Ren statistikproduktion ingår inte IFAU:s uppdrag, inte heller att producera makrodata annat än i den utsträckning det behövs i den egna verksamheten.

4 Arkivering

Det kan finnas olika skäl för att vilja bevara dataunderlag. Ett sådant skäl är myndighetens ambition att möjliggöra granskning och replikering av resultat i de egna publikationerna. Förutsättningarna gällande arkivering beror dock bl.a. på om dataunderlaget utgör personuppgift.

Arkivering av personuppgifter i forskningen styrs vid IFAU av Riksarkivets föreskrifter, RA-MS 2014:21. I vårt *Bevarande- och gallringsbeslut om personuppgifter som behandlas i forskningsprojekt* konkretiserar vi sedan vilka data som ska arkiveras vid IFAU samt de gallringsfrister som gäller för dem. Exempelvis ska analysdata alltid bevaras under en tid efter att ett projekt har

---

³² Ges av Lag om personuppgiftsbehandling vid IFAU, SFS 2012:741, § 10. Följer även av Lag (2001:99) om den officiella statistiken § 6 och § 26.

³³ I synnerhet gäller detta primärhandlingar, såsom insamlade enkäter. För att exempelvis kunna låna ut sådana handlingar till projektmedlemmar som inte är anställda krävs det särskilda rutiner. De ska diskuteras med dataskyddsbudet.

Datum

2019-08-28

publicerats.³⁴ Analysdata anonymiseras eller pseudonymiseras om möjligt innan arkivering.

Om det dataunderlag som IFAU överväger att arkivera inte utgör personuppgift tillämpas följande rutiner. Arkivering av dataunderlag ska göras när projektet har publicerats vid IFAU.³⁵ Arkivering ska också övervägas när ett projekt avslutas. Om grunddata är insamlat av IFAU och därigenom unikt ska det anonymiseras eller pseudonymiseras och arkiveras.³⁶ I övrigt bestämmer projektledaren/projektledarna om grunddata ska arkiveras. Enligt RA-FS 1991:1 skall ”sådana handlingar undantas från gallring som bedöms ha ett fortsatt inomvetenskapligt värde eller värde för annat forskningsområde, som bedöms vara av stort vetenskapshistoriskt, kulturhistoriskt eller personhistoriskt värde, eller som bedöms vara av stort allmänt intresse”. Vidare ska pseudonymiserade analysdata alltid arkiveras när ett projekt avslutas för att senare, om möjligt, kunna lämnas ut för replikering av publicerade resultat.

När pseudonymiserade analysdata arkiveras³⁷ ska också program eller annan dokumentation som visar hur analysdata har skapats utifrån grunddata, samt vad grunddata består av, arkiveras.

Dataunderlag ska arkiveras i enlighet med särskilt beskrivning, ”Instruktion för arkivering av data”. Det innebär att uppgifterna dokumenteras samt att viss information gällande uppgifternas karaktär, som exempelvis kan behövas för beslut om utlämnande för replikering, inhämtas från projektledaren. Dataunderlaget överlämnas till arkivansvarig.

5 Gallring³⁸

Individdata ska gallras så snart uppgifterna inte behövs för det ändamål som de behandlas för, se avsnitt 4.³⁹ För att säkerställa detta ska den databasansvarige kontinuerligt följa behovet av att gallra individdata i forskningsdatabaserna.,

---

³⁴ Avgörande för dessa bevaranden är om de behövs för ändamålet, att fullgöra myndighetens uppdrag, där möjlighet till vetenskaplig granskning av resultaten är en del. Se särskilt lagregleringen: Lag om personuppgiftsbehandling vid IFAU, SFS 2012:741, § 14, samt Behandling av personuppgifter vid Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, prop. 2011/12:176, sidan 53–57.

³⁵ Avsikten är att detta även ska gälla IFAU-projekt som inte drivs av anställd personal.

³⁶ Det är framförallt enkätinsamlade data som avses, men det kan även vara material insamlat exempelvis genom försök, mätningar eller intervjuer. En datafil med sådant material ska arkiveras. Dock behöver inte med nödvändighet själva enkäterna arkiveras. Notera vidare att kravet på arkivering av unika grunddata endast avser data insamlade av IFAU, inte data som utlämnats till IFAU.

³⁷ Flertalet dataunderlag vid IFAU är redan i utgångsläget pseudonymiserade. Vid arkivering av pseudonymiserade data ska eventuellt löpnummer som håller samman materialet inte vara samma löpnummer som används i annat sammanhang. Det ska exempelvis inte vara identiskt med löpnummer som håller samman en forskningsdatabas.

³⁸ Att gallra betyder att förstöra eller ”slänga bort”.

³⁹ Beträffande dataunderlag som utgör personuppgift följer detta av Lag om personuppgiftsbehandling vid IFAU, SFS 2012:741, § 14.

Datum

2019-08-28

medan projektledarna följer behovet av att gallra data i pågående forskningsprojekt. I samtliga dessa fall ska särskilt fokus läggas på dataunderlag som utgör personuppgift. Dataunderlag som behandlas inom ett forskningsprojekt ska gallras när projektet avslutas, såvida det inte arkiveras.⁴⁰

Projektdeltagarna ska informera arkivansvarig om gallring. Om dataunderlaget härrör från uttag ur en projektspecifik datamängd ska projektdeltagarna också informera projektansvarig.

Genomförd gallring dokumenteras i ärendehanteringssystemet Platina och protokollförs i ett särskilt gallringsprotokoll

Dataskyddsombud ska tillsammans med databasansvarig och/eller databasadministratör genomföra kontroller av att gallring av dataunderlag som behandlats i projekt verkställs när projekt avslutas. Kontrollerna ska dokumenteras.

6 Utlämnanden⁴¹

Det ingår inte i IFAU:s kärnuppdrag att genom utlämnanden bistå myndigheter eller andra med dataunderlag.

Uppgift om enskild⁴² skyddas vid IFAU av sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen, 2009:400 (OSL).⁴³

Tillgängliggörande av dataunderlag från IFAU åt person som inte är anställd vid IFAU betraktas som utlämnande och dennes organisation betraktas då även som personuppgiftsansvarig. Ett undantag från detta utgörs av de forskningsprojekt där en icke-anställd deltar i ett IFAU-projekt och en IFAU-anställd är projektledare. I detta fall betraktar vi IFAU som personuppgiftsansvarig.

Vid utlämnande till en annan myndighet följer sekretessen med till mottagaren, varför denne är begränsad i sina möjligheter att lämna materialet vidare.

Vid eventuellt utlämnande till annan part än en myndighet där uppgifterna kommer att omfattas av sekretess, ska ett sekretessförbehåll upprättas.

---

⁴⁰ Om data kan och får användas till annat projekt, eller om forskaren ska försöka publicera forskningen i vetenskaplig tidskrift, kan alltså IFAU besluta att låta gallringen anstå tills detta är slutfört.

⁴¹ I avsnittet 3.2, Forskningsdatabaser beskrivs bl.a. hur tillgängliggöranden/utlämnanden av data från IFAU:s databasen hanteras praktiskt.

⁴² Detta motsvarar i allmänhet av begreppet individdata i policyn, men även makrodata kan utgöra uppgift om enskild. Sekretesskydd beslutas av myndigheten och kvarstår tills myndigheten tar bort det.

⁴³ Uppgifter om enskilda som behandlas inom studier, uppföljningar och utvärderingar vid IFAU kan även omfattas av sekretess enligt Offentlighets och sekretessförordningen (2009:641) § 7.

Datum

2019-08-28

Vid begäran om utlämnande av data för replikering av resultat i IFAU-rapport, kan analysdata lämnas ut efter prövning.

Den som i sin tjänst vid IFAU har tillgång till individdata, exempelvis genom ett uttag från IFAU-databasen eller genom ett utlämnande till IFAU, får endast efter prövning av utlämnande ta med sig dessa uppgifter till annan anställning.

Utlämnanden av dataunderlag från IFAU prövas och beslutas av Generaldirektören (GD), eller i särskilda fall i enlighet med av GD upprättad delegationsordning. I Prövningen bedöms utlämnandet utifrån relevant lagstiftning, såsom Dataskyddsförordning och sekretesslagstiftning.⁴⁴

Denna policy har utarbetats av Databasansvarig Helge Bennmarker i samråd med Dataskyddsombud Anahid Zakinian och Databasadministratör Patrik Lind. Generaldirektör Olof Åslund har godkänt policyn.

Olof Åslund

Bilaga 1

Anmälan om behandling av personuppgifter

Bilaga 2

Villkor för nyttjande av data från IFAU samt försäkran beträffande tystnadsplikt

Bilaga 3

Ansvarsförbindelse vid fjärranslutning

---

⁴⁴ Detta inkluderar exempelvis Offentlighets- och sekretesslagen, Offentlighets- och sekretessförordning samt Lag om personuppgiftsbehandling vid IFAU, SFS 2012:741. Ofta föreligger det även en överenskommelse eller ett förbehåll från utlämnandet av uppgifterna till IFAU, samt ett särskilt syfte med vilket uppgifterna samlades in. Om känsliga personuppgifter ska lämnas ut för forskningsändamål ska vidare behandlingen först ha godkänts av en etik-prövningsnämnd.